

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklesiastikē Istoría

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

Caput XI. De Pamphilo aliisque duodecim martyribus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

esse ferebatur; zelo quidem, ut ipse exstimabat, pietatis adductus, sed non illius quæ est secundum scientiam; uno eodemque nihilominus rogo consumptus ex hac luce migravit. Et hæc quidem gesta sunt in hunc modum.

A Ἀσκληπιός. Ζήλω μὲν ὡς ὤτετο εὐσεβείας, αὐτὸν ἔτι γε τῆς καλῆς ἐπίγνωσιν ὁμῶς δ' οὐκ ἔχοντα τῇ αὐτῇ πυρᾷ τὸν βίον σωεξελήλυθεν. αὐτὰ ταῦτα μὲν ταύτη.

CAPUT XI.

De Pamphilo aliisque duodecim martyribus.

TEmpus nunc est, ut magnum illud ac celebre spectaculum eorum qui cum Pamphilo, cujus nomen mihi quidem desideratissimum est, martyrium consummarunt, posterorum memoria tradam. Erant omnes numero duodecim, Prophetica quadam, seu potius Apostolica gratia simul & numeri æqualitate donati. Quorum princeps eminebat Pamphilus, solus ex illorum numero Presbyterii apud Cæsaream dignitate decoratus. Vir toto vitæ suæ tempore in omni virtutis genere spectatissimus, seu fugam & contemptum sæculi confideres, seu bonorum largam in pauperes erogationem, seu sæcularium honorum ad quos adspirare poterat despicientiam; seu denique arctioris & Philosophicæ cujuldæ vitæ exercitationem. Sed præ cunctis nostræ ætatis hominibus eminuit in eo viro ardentissimum studium sacrarum literarum, & in iis rebus quas sibi perficiendas proposuerat indefessa laboris assiduitas ac diligentia; adhuc singularis in proximos cunctosque qui ad ipsum accesserant beneficentia. Hujus viri reliquas virtutes, resque præclare gestas quæ prolixiorẽ orationem desiderant, jampridem nos in peculiari opere quod de ejus vita conscripsimus, tribus libris complexi sumus. Si qui igitur harum etiam rerum cognoscendarum cupidine tenentur, eos illuc amandasse contenti, in præsentiarum cœptam de martyribus nostris narrationem prosequemur. Secundus post Pamphilum in certamen descendit Valens Æliæ urbis Diaconus augusta canitiæ conspicuus, ipsoque aspectu venerabilis senex; qui divinas Scripturas præ cæteris egregiè callebat. Eas enim usque adeo fideli memoria complectebatur, ut nihil omnino interesset an ex Codice ipso legeret, an cujuslibet Scripturæ integras paginas memoriter recitaret. Tercius inter eos claruit Paulus Jamnitarum oppido oriundus: vir in agendo fervidus & ardore spiritus plenus: qui ante martyrium cadentis ferri exustiones perpeffus, confessionis coronam retulerat. His biennii spatio in carcer

Και εἰς δὲ τα καλὰ, τὸ μέγα καὶ ἀσκήτων ἀνισορήσαι θέατρον, τῶν ἀμειψιπέποθ' ὅν μοιγε ὄνομα Παμφίλου τέλει θέντων δώδεκα δ' ἦσαν οἱ πάντες. Πρεσβύτερος ἢ ἡ Αἰσολικὴ χάρισματος καὶ ἀρετῆς καλῆς ἐξωμένοι. ὧν ὁ κορυφαῖος, καὶ τῶν καὶ Καισάρειαν πρεσβεῖς τιμὴν κεκοσμημένον ἐτύγχανεν ὁ Παμφίλος. ἀνὴρ παῖδ' ὅλον αὐτὸν τὸν βίον πάσῃ διαπρέψας δόξῃ, ἀποτάξει καὶ καθαφρονήσει βίῃ, τῇ τῆς αἰσεῖς ἐνδεῖς κοινωνία. κοσμικῶν ἐλπίδων ἀγνοία. φιλοσόφῳ πολιτείᾳ καὶ ἀσκήσει καλῶς ὡς ἀπὸ τῆς κατὰ τὴν ἡμᾶς πάσης διέπει τῇ αἰσῇ τὰ θεῖα λόγια γησιωτάτη περὶ τῆς αἰσεῖς ἀρετῆς φιλοπονοῖα, καὶ τῆς αἰσεῖς ἀρετῆς καὶ πάσης τῆς ἀρετῆς πλησάροντας ὡφελείας. τὰ λοιπὰ τῆς αἰσεῖς τῆς καθαρῶμας, μακροτέρως ὅλη δὲ τῆς αἰσεῖς, ἐπ' ἰδίᾳ τῆς τῆς κατὰ αὐτὸν ἀρετῆς βίῃ γραφῆς, ἐν τρισὶν ἡδὲ πρότερον ἡμῶν μασσι ὡς ἀδεδώκαμεν. ἀλλὰ γὰρ ἐπ' αὐτῇ τῆς φιλοπονοῦ καὶ ταῦτα εἰδέναι ἐχούσας ἡμᾶς ψάλλει, τανυῖ ἐχώμεθα τῇ κατὰ τὴν μάστιγος ἀκολουθίας. δεύτερος μὲν Παμφίλου ἐπὶ τὸν ἀγῶνα παρήει ἱεροπρεπὲς πᾶσι τέλει μὲν, Οὐάλης τῶν διὰ Αἰλίας δὲ κοινός, αὐτῇ προσόψει σεμνότητος πρεσβεῖς τῶν θεῶν γραφῶν εἰ καὶ πᾶσι αὐτῶν ἀρετῶν τῶν τοσαύτας γέ τοι μνήμας αὐτῶν ἐκείνους, ὡς μὴ ἐνδεῖν τῆς διὰ γραμμάτων ἀρετῆς, εἰ ποτε λάβοι γραφῆς οἷας δ' οὐκ ἀμνημονεῖσαι διεξόδους. τρίτος δὲ θερμοπρεπὲς καὶ τῶν πνευματικῶν διὰ τῆς Ιαμνιτῶν πᾶσι λέως ἐν αὐτοῖς ἐγνωρίζετο Παῦλος. πρὸ τῆς μαρτυρίας διὰ καυτήτων ἡσυχονῆς τὸν τῆς ἀμολογίας διαβλήσας ἀγῶνα. τέτοις ἐπὶ τῇ

MAXIMINUS.

ἐκ τῆς ἐτῶν δυνὸν ὅλων χρόνον κατέφυγον, καὶ τῶν μαρτυρίῃς γίνεται Αἰγυπτίων αὐτοῦ ἀδελφῶν ἐφοδῶν, τῶν καὶ σὺν αὐτοῖς τελευτήσαντων. τὰς καὶ Κιλικίαν ἔτοι μέλει τῶν αὐτῶν μετὰ ἄλλων ὁμολογητῶν ἀποπέμψαντες, ἐπαλυσάντων ἑλπίτα οἰκεία, ὁμοίως δὲ ἡτὰ καὶ αὐτοὶ πρὸς ἀλλήλους εἰσόδους τῶν κατὰ Καισάρειαν πυλῶν, πῖνες τε εἶεν καὶ ὁπόθεν ἀφικνέμενοι, πρὸς τῶν φυλάκων (Βάρβαροι δὲ Ἰνδοὶ ὑπερχον ἔτοι τὸν τρέπον) ἀνερωτηθέντες, καὶ μηδὲν ἄλλῃ εἰς ἀποκρυφάμενοι, οἱ καὶ καὶ ἐργασίαν τοφάριον ληφθέντες, συνείχοντο πέντε ἡσάντο τὸν χρόνον. οἱ καὶ προσαχθέντες πρὸ τυράννου, καὶ πῖ τῆς παρρησίας μενεαυτῆρα μὲν κατέργωνται δεσποτικῶν, πρὸ ἐξῆς Περίτης μὲν ἡμέρας ἐκαδέκα, τῆς Μαρτίης κατὰ Ρωμαίων ἡμέρας δέκα, τῶν Καλανδῶν, ἐκ προστάσεως τῆς τῆς αὐτῶν ἀμα τοῖς ἀμφίτον Πάμφιλον δεδνημένοις, πρὸ δικαστῆρος προσάγεσθαι, ὅς καὶ πρῶτον τῶν Αἰγυπτίων ἀκαλαμαχίτης ὄντας, πάντοτε βασιλέων εἰδέναι, μηχανῶν τε ξένων ἐποικίλων ἑλπίσας πείραν λαμβάνειν τὸν μὲν προήγορον πάντων τῶν ἐξυμνῶν, τῶν τοῖς ἀθλοῖς, τίς εἴη πρῶτον ἡρώτα, εἴτ' ἀντὶ τῆς Κυρίης ὀνόματι Προφητικῶν πῖ ἐπακῆσας. τὸ τοῦ πρὸς αὐτῶν ἐγγενὲς, ἀντὶ τῶν πατέρων αὐτοῖς ἐπιπεφνησμένων εἰδωλικῶν ὄντων εἰτύχοι, μετὰ θεοῦ αὐτοῖς τὰς προσήγορας· Ἡλίου γὰρ καὶ Γερεμίου καὶ Ἡσαίου καὶ Σαμὴλ καὶ Δανιὴλ, ἡλικίας δὲ αὐτῶν ἐπιγεγραμμένων, καὶ τὸν ἐν κρυπτοῖς Ἰσραὴλ γήσοντας ἐκλειπνῶς Ἰσραὴλ ὁ Θεὸς ἔμῳ ἐργῶν, ἀλλὰ φωναῖς κυρίως ἐκφερομένης ἐπιδεικνύμενων, τοῖς τὸν Ἰσραὴλ πρὸς τῆς μαρτυρίας ὀνόματι ἐπακῆσας ὁ Φιρμιλιανὸς, καὶ μὲν ἐπισήσας τῇ τῆς ῥήματος δυνάμει. δεύτερον ἡπὶ αὐτῶν πατὴρ χρόνιο, ἡρώτα. ὁ δὲ Σινωδὸν τῇ πρῶτῃ δευτέρῃ ἀφῆσι φωνῶν, Γερεσαλήμ εἰσαγγέλων τὴν αὐτῶν πατρίδα ἐκείνην δὴ τὰ νοῶν πρὸς εἰρήνην τοῦ Παύλου, ἡ δὲ ἄνω Γερεσαλήμ ἐλθούσα ἐστίν, ἥτις ἐστὶν μήτηρ ἡμῶν καὶ προσεληλυθῆτε Σιών ὄρει, καὶ πόλει Θεοῦ ζῶντος, Γερεσαλήμ ἐπικρανῶν, καὶ ὁ μὲν ταύτῃ ὀνόματι ὁ δὲ ἐπὶ χθόνα καὶ χαμαὶ ῥήσας τὴν διάνοιαν, ἥτις αὕτη εἴη καὶ ποῖ γῆς καμμένη, ἀκριβῶς ἐπολυπραγ-

A cere detentis occasionem martyrii prebuit Ægyptiorum iterum fratrum adventus: qui etiam una cum illis martyrio coronati sunt. Hi Ægyptii constitutos in Cilicia Confessores, ad usque metalla quæ illic sita sunt, honoris causa erant persecuti. Cùmque in patriam reverterentur, ad ipsas urbis Cæsareæ portas perinde ac priores illi quos supra commemoravi, interrogati à custodibus, viris suo pte ingenio Barbaris, quinam & unde profecti essent: absque ullis ambagibus rem, ut erat, confessi: Protinus tanquam malefici in ipso facinore deprehensi vincuntur. Erant hi numero quinque: qui cùm ad tyrannum perducti, coram ipso liberè locuti essent, continuò trasi sunt in carcerem. Postridie verò, quid dies erat xvi. mensis Peritii, hoc est juxta Romanos ante diem xiv. Calendas Martias, una cum Pamphilo & supradictis ejus sociis ex mandato Judici exhibentur. Hic primum quidem Ægyptiorum inexpugnabilem constantiam, omni tormentorum genere, & variis novarum machinarum adinventionibus experiri aggreditur. Ac Principem quidem illorum cùm ejusmodi cruciatibus antea exercuisset, quisnam esset primum interrogavit. Postquam verò pro nomine proprio Propheticum aliquod vocabulum ex eo audivisset: (quippe ipsi indita sibi à parentibus nomina, idèò fortasse quod essent idolorum vocabula, abjecerant.) Heliz igitur, & Hieremie atque Esaiæ, & Samuelis ac Danielis nomina eos sibi adfiscientes audire erat, & genuinum ac germanum Israël, qui propriè est eorum qui in occulto sunt Judæi, non solum operibus, sed propriis etiam nominibus exhibentes. Hujusmodi inquam nomen cùm ex martyre audivisset Firmilianus, nec tamen vim ac virtutem nominis intellexisset, posthæc quænam ei patria esset interrogavit. Ille à priori vocabulo nullatenus discrepantia loquens, Hierusalem sibi patriam esse responderet: illam scilicet Hierusalem intelligens de qua loquitur Paulus: Superna autem Hierusalem libera est & metropolis omnium nostrum. Item alio loco: Accessistis ad montem Sion, & ad civitatem Dei viventis Hierusalem caelestem. Et hanc quidem martyr intelligebat. Judex verò sensu in terram abjecto ac depresso, quænam illa urbs & ubi gentium esset, sollicitè in-

Galat. 4.

Hebr. 12.

Vu

quirebat. Tormenta dehinc adhibuit, ut veritatem eliceret. Sed enim ille manus post tergum retortas pedesque novis quibusdam machinis luxatos habens, verum se dixisse affirmavit. Interrogatus iterum ac sapius quanam esset illa quam dicebat civitas, & ubi terrarum sita; eorum duntaxat qui veri Dei cultores essent hanc esse patriam respondit. Neque enim aliis præterquam istis huius civitatis jus competere: ipsam porro ad Orientem & juxta ipsum exsurgentis Solis cubile positam esse. Et martyr quidem rursus in hunc modum juxta sensum suum philosophabatur, nullatenus intentus iis qui tormentis ipsum undique excruciabant. Sed tanquam carnis expertus & corporis, ne minimo quidem dolorum sensu affici videbatur. Iudex verò dubius atque anceps animo æstuabat, ratus Christianos urbem aliquam æmulam atque infensam Romanis alicubi condituros esse. Proinde multum laborabat ut eam pervestigaret, & Orientis regionem quam martyr dixerat indagaret. Verum ubi fortissimum virum post flagrorum verbera quibus eum laniaverat, & post cuiusque modi tormentorum cruciatus, stabilem atque immotum in iisdem quæ prius dixerat perseverare intellexit, capitali eum sententia damnavit. Et res quidem huiusce martyris, hunc veluti cuiusdam tragœdiæ actum atque exitum habuerunt. Reliquos deinde cum haud dissimilibus prolusionibus exercuisset, pari quoque genere mortis exstinxit. Fessius deinde, frustra que eos homines excruciarī ab se cernens; cum cupiditatis suæ satietas ipsum cœpisset, ad Pamphilum ejusque socios transit. Et quoniam compertum habebat, eos pro fidei suæ defensione alacritatem nulla vi tormentorum expugnabilem jam antea ostendisse, interrogavit illos utrum vel nunc tandem præceptis imperialibus parere vellent. Cùmque nihil aliud à singulis elicere potuisset præter ultimam illam quæ in martyrio fit confessionem, eodem cum superioribus supplicio eos affecit. His ita gestis, adolescens quidam ex familia Pamphili; utpote in convictu ac disciplina tanti viri liberaliter educatus, simul atque sententiam in Dominum suum latam esse cognovit, è medio turbæ exclamans, ut mortuorum cadavera sepulturae saltem traderentur postulavit. At Judex non hominis sed belluæ potius, aut si quid etiam bellua tetrius est, dignus nomine

μόνοι εἶτα καὶ βασάνους ἐπὶ ἡν, ὡς ἀνὰ
ληθές ὁμολογοῖ· ὁ δὲ σφεδλέμῳ κατὰ
τῷ χεῖρε, καὶ τοῖν ποδῶν μαχάνοις τιτὶ
διακλέμῳ, ἀληθὲς εἰπεῖν ἀπορροῦ
εἶτα πάλιν πολλάκις ἐρωτῶμεν πρὸς τὸν
κειμένην ἡ δὲ φράζει πόλιν, μόνων ἐν τῇ
θεοσεβῶν ταύτῃ ἐλεγε πατρίδα. καὶ ἡ
ροῖς ἡ τέτοις μόνοις, αὐτῆς μετέπειτα
δὲ πρὸς αὐταῖς ἀναβολαῖς καὶ πρὸς
χοιλήλι· ὁ μὲν πάλιν διὰ τέτων καὶ τῶν
νῶν ἐφιλοσόφει, μηδ' αὖτως τῶν ἐν καὶ
βασάνοις αὐτὸν αἰκίζομένων ὁ δὲ
B ποιέμῳ. ἄταρκ· ὁ δὲ ὡς περὶ καὶ αὐτῶν
ἐδ' ἐπαίειν δοκῶν τῶν ἀλγυθῶν ὁ δὲ
ρεμῳ· ἐσφάδαζεν, ἐχθρὰν καὶ ῥωμαίων
πολεμίαν πάντως πρὸς συσῆσθαι πόλιν
νῆς οἰόμεν· πολὺς τε ἦν ταύτῃ ἀνερῶν
καὶ τὴν δηλωθεῖσαν χώραν καὶ ἀνατολὰς
ταύτων· ὡς δ' ἐπιπλεῖον μάστιγι τοῖς νεανίαις
καταξήνας παντοίαις τέλει μετὰ σάμῳ
σανοις, ἀπαράλλαχτον τὴν ἑνσασιν τῇ
τερον αὐτῶν ῥηθέντων ἐγίνωσκε, τὴν ἐπὶ
νάτῳ καὶ αὐτῶν κεφαλὴν ἐκφέρει· ὁ δὲ
C τοσαύτῃ μὲν οὖν τὰ καλὰ τέττον' ὁρῶν
τερεῖαν εἰλήχει καὶ τὲς λοιπὰς δὲ τοῖς
πλησίοις ἀθλοῖς ἐγὼ μινάσας, τὸν ὁμοῦ
παλλάττει τρέπον· εἴτ' ὁποκαμὼν διαγινώσκων
εἰς μάτην πτωρεῖας τὲς ἀνδρας, ἐπὶ τῇ
κόρῃ λαβὼν, ἐπὶ τὲς ἀμφὶ τὸν Πάμφιλον
μετεσιῶν ἀναδιδαχθεῖς τε ὡς ἡδὴ καὶ πρὸς
ἐργὴν διὰ βασάνων ἀμετάβητον ἐκείνου
τὴν ὑπὲρ τῆς πίστεως πρὸς θυμίαν ἀνερῶν
εἰ ἄρα εἰσέπαι καὶ νυκτὶ πειθαρχοῖεν, δεξάμενοι
τε αὐτὸ μόνον παρ' ἐνὸς ἑκάστου τῶν τελεῶν
αὐτῶν τῇ τὸ μαρτύριον ὁμολογίας φανερῶς
D τὴν αὐτὴν τοῖς πρεσβυτέρους ἐπάγει τιμωρίαν
τέτων ἐπὶ πέρας ἀχθέντων, μεῖρακιον τῆς
κετικῆς ὑπάρχον τῷ Πάμφιλῳ θεοσέπει
οἷα γησιᾶ ἀνατροφῇ καὶ παιδείᾳ ὁ δὲ
τε σιωπησκόμενον ἀνδρὸς, ὡς ἐγὼ τὴν
τῷ δεσποτῇ ψῆφον, ἀπὸ μέσης τῆς πόλεως
ἀναβοᾷ, γῆ τὰ σώματα πρὸς ἀδολογίαν ἀξίαν
ὁ δὲ ὅς ἐστι ἀνθρωπῶν. ἀλλὰ θῆς καὶ ἐπὶ τῇ
ἐργῇ ἀγριώτερον, μήτε τῷ τῆς ἡλικίας
πονέμας νέῳ συγχνώμην, αὐτὸ μόνον
ἀπὸ

MAXIMINUS:

ἐρωτήσας ὁμολογῆντα χριστιανὸν ἔμαθεν. ὡς ὁμοῦ ἐκ τῶν τρωθεῖς βέλεις, οἰδήσας τὸν
 θυμὸν ὅλη δυνάμει τοῖς βασανισαῖς χρηστῶς
 κατ' αὐτὸν προβάλλει. ὡς οἱ ἐπικελευομένοις
 ἔλεον ἀναμένοντα αὐτὸν ἑώρα, ἐκέχθ' ὡς σάε-
 ρας ἀνθρώπων, ἀλλ' ἡλίκως ἡ ξύλα, ἡ π τῶν
 αἰλῶν ἀλύχων, ἀχρεῖς αὐτῶν ὁσέων κ' τῶν ἐν
 βαθεῖ καὶ ἐν μυχοῖς σπλάγχνων παρμόνως
 καλῶν ἔσθαι κελεύει. εἰς μακρὸν ὃ τέτα-
 ρομύς, μάτῳ ἐγχερεῖν δέγνω. ἀφώνε
 καὶ ἀπειρηγός, μικρὸν ὃ δὲν καὶ πάντη
 ἀλύχως τὸ σώματος ἀπὸ τῶν βασάνων κα-
 τὰ τοῦ σώματος. παρμόνον δὲ τὸ ἀνηλὸς καὶ ἀ-
 πείρητον κεκνημένον, ἐνθὺς ὡς εἶχε, μα-
 κρὸν πρὸς παρμόνον αὐτὸν ὁποφαίνεται.
 καὶ ὅτι μὲν παρ τῆς τέχνης σάερα δεσπότες
 τελειώσεως, ὥς αὐτὸν τὸν ἀγῶνα παρελ-
 θόν, τῷ δὲ τὸ σώματος ἀπαλλαγὴν πρὸς
 λαοὺς ἐπιδιαικνόντων τῶν παρ τῶν παρτέ-
 ρων ἐπαρκαλόντων. ἦν ὃ ἀρα τὸν Πορφύριον
 ἰδὼν, ἱερογῆς διαθέσει παμμάχον νενικηκό-
 τῳ. κεκοιμημένον μὲν τὸ σώμα, φαιδρὸν ὃ
 τὸ παρσωπὸν, παρσαλῶ φρονήματι καὶ
 γὰρ μὲν τοσαῦτα τὴν ὅτι θανάτῳ βα-
 δύνει καὶ θείας πνεύματ' ὡς ἀληθῶς ἐμ-
 πνέον. αὐτὸς τε φιλοσόφῳ γύμνασι μόνῳ τῷ
 παρ αὐτὸν ἀναβολαῖς ἔξω μὲν τῷ παρσῶν
 ἐμφεσμένον. ἡ παρσῶν τε λογισμῶ παρ
 ὡν ἐβόλετο τοῖς γνωρίμοις ἐντελλόμενον
 καὶ διακνόντα. ἐπ' αὐτῶν τε ἱερῶ τὸ παρ-
 σῶν ἐπ' αὐτὸν διατηρῆντα. ἀλλὰ καὶ
 ἀφείσθης ἔξω δὲ μακροῦ δόσηματος
 κυκλῶ παρ αὐτὸν τῆς πυρᾶς, ἐνθὺν τε κα-
 κείθεν ἀφαρπάζοντα τῷ σώματι τὴν φλό-
 γα. ἡναιότατά τε εἰς ἐσχάτῳ ἀνα-
 πνέον ἐγκατερεῖντα τῇ σιωπῇ. μὲν μίαν τε
 ἦν ἅμα καλῶ φάμενης αὐτὸς τῆς φλογὸς ἀ-
 πέρρηξεν φωνῇ, τὸν ὅν τῷ Θεῷ Ἰησοῦ βοη-
 θόν παρσῶν. τοῖστος καὶ ὁ Πορφυρεῖς
 ἀλλ' ὅ. τῆς δὲ κατ' αὐτὸν τελειώσεως
 ἀγγελῶ τῷ Παμφίλῳ γυμνῶ Σέλδ-
 κῶ, τῶν ἀπὸ στρατίας ἰς ὁμολογητῆς. οἷα
 τῶν καὶ τῆς ἀγγελίας δακνόν, τῶν αὐτῶν
 τοῖς παρσῶν καλῶς καλῶν. αὐτῶν
 ὡς αὐτὸν διαγείλαν τὸ τῷ Πορφυρεῖ τέ-
 λος, τῶν τε μαρτύρων ἕνα δὴ ἵνα φιλήματι
 παρσῶν, ἀπλάδομενοι παρσῶν τινες,

A nullam ætati veniam impertiens; post-
 quam interrogatum juvenem Christia-
 num esse ex ipsius confessione didicit,
 statim quasi telo aliquo sauciatus intu-
 muit; mandavitque tortoribus, ut totis
 viribus in adolescentem sævirent. Post-
 hæc sacrificare eum jubens; cum re-
 nuentem videret, prorsus quasi saxum
 aliquod aut lignum aliudve quid sensu
 destitutum, non hominis corpus feri-
 ret, adolescentis latera ad ipsa usq; ossa
 & intimos viscerum recessus absq; ullis
 induciis fulcari præcepit. Quod cum
 diutius fieret, Judex adolescentem toto
 licet corpore tormentis confisso, nec
 vocem edere, nec sensu ullo doloris
 tangi, & quasi inanimem perflare vi-
 dens, frustra se laborare intellexit. Ni-
 hilominus in pristina semper sævitia &
 immanitate perseverans, statim illum
 eo quo erat habitu, ingenti rogo crema-
 ri præcepit. Et hic quidem licet postre-
 mus in stadium ingressus, tamen ante
 temporalem dominum suum ex hac vi-
 ta digredi occupavit: cum ii qui priores
 illos expugnare studebant, adhuc mo-
 ram traherent. Itaq; Porphyrium (hoc
 enim ei nomen fuit) cernere licebat, in-
 star nobilis athletæ qui in sacro certa-
 mine decertans pammachio victoriam
 reportavit; corpore quidem pulveru-
 lento ac sordido, vultu autem hilari &
 confidenti animo post tot cruciatus ad
 mortem incedentem; prorsus divino
 spiritu repletum, & habitu Philosophi-
 co; uno scilicet quod habebat pallio in
 modum exomidis contextum; & tran-
 quillo ac sedato animo familiaribus suis
 quæcumque volebat mandantem atq;
 innuentem: in ipso denique palo ad-
 huc serenitatem oris retinentem. Quin
 etiam cum rogius satis longo ab ipso in-
 tervallo circumquaque accensus fuisset,
 ipse hinc inde flammam ore at-
 trahebat: nec post unicam illam vo-
 cem quam cum flamma ipsum contin-
 gere cœpisset, protulit, Jesum scilicet
 Filium Dei adiutorem sibi invocans;
 quidquam locutus est: fortissimè ad ex-
 tremum usq; spiritum in silentio perse-
 verans. Hujusmodi certamen Porphy-
 rii fuit. Cujus consummationem cum
 Confessor quidam nomine Seleucus
 qui olim miles fuerat, Pamphilo renun-
 tiasset, confestim utpote talis nuntii
 minister; eorum sorti meruit adjun-
 gi. Quippe vix mortem Porphyrii nun-
 tiaverat, & unum ex martyribus osculo
 salutarat; cum subito milites correptum

Vu ij

eum deducunt ad Praesidem. Qui perinde ac si Seleucum urgere voluisset, ut Porphyrio ad caelum tendenti se itineris comitem adjungeret, statim illum capitali supplicio plecti iussit. Hic ex Cappadocia oriundus, inter lectos Romanae militiae juvenes non medio-crem honoris gradum erat adeptus. Nam cum aetatis flore, tum proceritate corporis ac robore ceteros comilitones longè anteibat: adeo ut forma ipsius crebris hominum sermonibus celebraretur, & totius corporis species tum ob proceritatem, tum ob venustatem admirationi esset. Ac sub initia quidem persecutionis, flagrorum verbera perpeßus in confessionis stadio inclaruerat. Post depositam verò militiam, amulatus eos qui divinæ pietatis studiis atque exercitationibus se totos dederunt, pupillis ac viduis omni ope ac patrocinio destitutis, egenis quoque & infirmis, instar patris cuiusdam aut curatoris, inspectorem se atque adiutorem exhibuit. Unde ab eo qui huiusmodi operibus magis quàm victimarum nidore & sanguine delectatur, admirabilem martyrii vocationem promeruit. Porro decimus hic athleta, post omnes supra memoratos eo ipso interfectus est die, quo maximà cæli portâ Pamphili martyrio, ut credi par est reßeratâ, facilis tum ipsi Pamphilo, tum ejus fociis in Regnum calorum aditus patere videbatur. Posthæc Theodulus quidam, gravis & religiosus senex, unus ex Praesidis familia, & ab ipso Firmiliano præ cunctis domesticis honoratus, partim ob senectutem, & quòd tertiâ jam stirpis nepotes haberet; partim ob sinceram fidem & benevolentiam quam ipsi perpetuò præstiterat, cum iisdem vestigiis insistens idem ac Seleucus gessisset, deductus ad dominum, magis ipsum quàm cuncti superiores exacerbavit. Statimque in crucem actus, eodem quo Servator noster martyrio defunctus est. Cum unus adhuc deesset qui in supradictis martyribus duodecimi numerum impleteret, adfuit post omnes Julianus cum numerum expleturus. Qui cum peragrè advenisset, necdum ad locum ipsum accessisset; simulatque de martyrum cæde audivit, statim ut erat, de via concito cursu ad id spectaculum contendit. Cumque Sanctorum cadavera humi jacentia vidisset;

A ἀγασσιν ἐπὶ τὸν ἡγεμόνα. ὁ δὲ ὡς περ ἐπιπύ-
λων αὐτὸν τῷ προτέρῳ συναπόδηλον
ἔχωντας ἡμέρας πορείας, αὐτὰ καὶ φάλαγγας
μωρία κολαδῆναι πρὸς ἀπὸ τοῦ ἐν μέσῳ
τῷ Καππαδοκῶν γῆς. τὸ δ' ἐν στρατείᾳ ἐπὶ
τε νεολαίας, καὶ τῇ ἐν Ῥωμαίοις ἀξιώματι
καὶ μικρᾷ τιμῇ ἐπειλημμένῳ ἡλικία τῇ
καὶ Ῥώμῃ σώματος, μεγέθει τε καὶ ἰσχύϊ, πρὸς
πλείστον ὅσον τὰς συσσελιώτας ἐπλεονέχων
καὶ τὴν πρὸς ὅσον αὐτῶν ἀρετῶν τοῖς πασι
να, καὶ τὸ πᾶν εἶδον ἀξιάλαστον, μεγέθει
καὶ ἐνμορφίας, καθ' ἑαυτὸν μὲν ὄντι δὲ
διὰ μαθήτων ὁμοιοτήτος τοῖς καὶ τὴν ὁμοιο-
τητα πρὸς αὐτὸν ἀγασσιν. μὴ δὲ τὴν τῶν
παλλαγῶν, ζηλωτὴν ἑαυτὸν καταστήσας τῶν
θεοσεβείας ἀσκητῶν. ὁ δὲ φανὼν ἐξήμηνον
ῥῶν ἀπείσι αὐτῶν, ἰδὼν τε ἐν πενίαις καὶ ἀσθενεί-
αις περὶ μὲν ὄντων, Ἐπίσκοπος ὡς περ καὶ ὁπ-
ρῶν, πατρὸς καὶ κηδεμόνος δίκην ἀναπύ-
λαι, ὅθεν δὴ εἰκότως πρὸς τοῖς τοιοῖς καὶ
λον τῶν διὰ καπνῶν καὶ αἵματος θυσιῶν χρο-
τος Θεῶν, καὶ τὸ μαρτυρεῖον πρὸς ὅσον
C σεως ἡξιώθη. δέκατος δὲ αὐτῶν ἀθλητὴς ἐπὶ τοῖς
δηλωμένοις, ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ τελεῇ ἐκτε-
ρα καθ' ἡν, ὡς εἶκοι, μεγίστης τῇ Παμφί-
μαρτυρίῳ ἐπαξίως ὅς ἀνδρὸς διανοητικῆς
πύλης, ἐν μαρτῆς αὐτῷ καὶ ἐτέρους ἡ πόλιν
τὴν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν ἑσπερίων ἐπὶ ὅσον
νηλα καὶ ἰχνη δῆτα τῷ Σελεύκῳ Θεῶν καὶ
σεμνός τις καὶ θεοσεβὴς πρὸς εὐθυσίαν, τῆς ἡμέρας
καὶ τῶν ἡμερῶν οἰκίας, τελευτημένος τε καὶ
Φιγμιλιανῶν πλέον τῶν κατὰ τὸν οἶκον αὐτοῦ
των. τῷτο μὲν τῇ ἡλικίας ἐνεκεν, καὶ τῷ περὶ
πατέρα καθεστάναι, τῷτο δὲ, δι' ἡν ἐσώθη
αὐτὸς εὐνοίαν καὶ πιστῶς τῷ συνείδηναι.
D πρὸς ἀπλήσιον τῷ Σελεύκῳ διαπραξαμένον
πρὸς σαχθεῖς τῷ δεσποτῇ καὶ μάλλον αὐτοῦ
τῶν προτέρων ὀξύνοντας, ταῦτο δὲ ὡς ἡμεῖς
τύριον πάθος φανερῶς πρὸς ἀποδοθεῖς καὶ ἐκτε-
στῇ τῷτοῖς ἐνός ἐτιλείποντο, ὁ δὲ τὸν δὲ
τον δόποπλήσι τοῖς δηλωμένοις μάρτυσιν
μὲν, Ἰουλιανὸς παρῆν τῷτον δόποπλήσι
ὅς δόποπλήσι γέτο ἀφικόμενον αὐτῶν
μὴ δ' εἰς ἐσθλῶν πωλῆ πόλει, εὐδὲς ὡς εἶχεν
τῆς ὁδὸς μαθὼν καὶ ὁρμήσας ἐπὶ τῷ τῶν μα-
τύρων θέναν. ὡς ἐπὶ γῆς χαμαὶ τῶν ἀν-
εἶδε σκηνώματα, χαρὰς ἐμπλεῶς γενομένης

MAXIMINUS.

ἐκείνῳ ἀπλάκεις, τὰς πάντας ἡσάλλετο. τὸ ποιεῖν συλλαβόντες αὐτὸς οἱ τῶν φόρων διάκονοι, προσάγει τῷ Φιρμιλιανῷ ἀκόλῃθ' αὐτῷ ἡπτελῶν, μακρῶ κ' ἐτόν περὶ ἀδίδωσιν. ἔτω δ' ἦτα καὶ Γελιανὸς σικετῶν κ' ὑπερβαλλόμενος, μεγάλη τῇ φωνῇ τῷ τηλικύτων αὐτὸν ἀξιώσαντι κυρίῳ ὑπερδουχαριστῶν, τὴν τῶν μαρτύρων κατηξιώθη σέφανε. ἦν δὲ καὶ ὁδὸς, τὸ μὲν κ' ἰσάριον καὶ Καππαδοκῶν τὸν ὁπότεον, ἐυλαϊσάμενος καὶ πιστάμενος καὶ γηπιώτατος. σπαρδαῖος τε τὰ ἄλλα πάντα, καὶ πνέων ἀπὸ ἁγίου πνεύματος. τοιοῦτο δ' ἐκ τῆς τοῦ αὐτοῦ Παμφίλου συνεισληθῆναι ἐπὶ τὸ μαρτύριον ἀξιώθεντων. τῶν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοσαύτας τε νύκτας ἐν προσέξῳ τῶν δυοσεξῶν ἡγεμένῳ, τὰ ἱερά κ' ὄντως ἁγία σώματα, εἰς βορὰν τοῖς (κακοδομοῖς) ἐτρεῖτο. ὡς δ' ἐδὲν αὐτοῖς ἀδιδόξως, ἐθελον. ἐπὶ κύνων προτεπέλαζεν, αὐτὸς δὲ οἰκονομίας τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας ἀδελφῇ ληφθέντα, τῆς τε προσήκουσας κηδεύσας λαχόντα, τῇ συνήθει παρεδόθη ταφῇ. ἐπὶ δὲ τῆς κ' τῆς κινήσεως ἀνατόμας τοῖς πᾶσι λαχόμενης, Ἀδριανὸς κ' Εὐβουλὸς διὰ Μαγναίαν ἔτω καλεμένης χώρας, ὡς τὰς λοιπὰς ὁμολογήσας εἰς τὴν Καισαρείαν ἀφικόμενοι, πρὸς τὴν πόλιν κ' αὐτοὶ δι' ἡν ἐληλύθασιν ἀνεκρίνοντο αἰτίαν· εἴτα ὁμολογήσαντες τὰ ληφθέντα, τῷ Φιρμιλιανῷ προσάγονται. ὁ δ' ὡς εἶχε, πάλιν μηδὲν ὑπερθέμενος. καὶ πλείους βασάνους αἰς κ' τῶν πλουτῶν αὐτοῖς ἐπιτέθεικε, θηρίων αὐτὰς βορὰ καὶ ἀκρίνει. οὕτως δ' ὡν μετὰ τὴν διελευσάν ἡμερῶν, ὁ μὲν Ἀδριανὸς δὲ τρεῖς πέμπτῃ μὲν ὡς, πρὸς τῶν νόμων Μαρτίων, ἡμερῶν τῆς κατὰ Καισαρείαν νομιζομένης τύχης ἡμέρα, λέοντι ἀδελφῇ κ' καὶ τῶν ἐξ ἱερῶν καὶ σφαγῶν ἐτελειώθη. ὁ δὲ Εὐβουλὸς μετ' ἑτέραν μέσσην, νόμους αὐταῖς Μαρτίαις, ἡ γὰρ αὐτῶν ἐδόμηκε δὲ τρεῖς, πολλὰ ληφθέντα αὐτὸν ὁ δὲ δικαστὴς ὡς αὐτὸς τὸ νομιζομένης παρ' αὐτῶν ἐλευθερίας τύχης, τὸ προσκαίρει ζωῆς τὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἐκκλησίου προσημύσας θάνατον, καὶ τὰς θήρας ὁμοίως τῷ προτέρῳ ὅμα γρόμενος, ὡς αὐτὸς τῶν ἐπὶ τῇ Καισαρείᾳ μαρτύρων τὰς ἀθλῶν ἐπεσφραγίσαντες μνημονεύσαντες ἔτι ἀξίον

A gaudio diffusus, singulos complexus honorifice salutavit. quo in facinore comprehensus à militibus qui cædium ministri erant, perducitur ad Firmilianum. Qui à solita crudelitate nequaquam desiccens, ingenti rogo eum comburi præcepit. In hunc modum Julianus, gestiens ac prælatitia exsiliens, & clara voce Domino qui tanto honore ipsum affecisset gratias agens, martyrii coronam adeptus est. Erat hic Julianus patriâ quidem Cappadox, moribus verò religiosissimus, & fidei sinceritate atq; integritate conspicuus. Idem in omnibus rebus gnavus ac strenuus, ipsoque sancti Spiritus numine erat plenus. Huiusmodi fuit manipulus eorum qui in subeundo martyrio comites Pamphili esse meruerunt. Quorum sacrosancta cadavera, iussu quidem impii Præsidis per quatuor continuos dies totidemq; noctes additis militaribus excubiis exposita sunt, ut à carnivoris bestiis laniarentur. Sed cum præter omnium expectationem, nec fera, nec volucris ulla, nec canis ad ea accederet, tandem divinâ ordinante Providentiâ integra atque illæsa asportata sunt: omnique funebri cultu, ut par erat, ornata & curata, consuetæ tradita sunt sepulture. Cum autem motus ac furor Præsidis adversus supradictos martyres adhuc in ore omnium versaretur, Adrianus & Eubulus ex regione Manganæ Cæsaream ad reliquos Confessores profecti, in ipso civitatis introitu perinde ac ceteri interrogati sunt, cujus rei gratiâ advenissent. Confessi q; id quod res erat, Firmiliano exhibentur. Qui rursus ita ut erat, nulla dilatione usus; post crebra unguularum verbera quibus latera eorum succaverat, eos ad bestias damnavit. Biduo igitur interjecto, Adrianus quidem quinto die mensis Dyftri, id est, ante diem tertium Nonas Martias, quo die Natalis Genii publici, ut Gentiles existimant, apud Cæsaream celebratur, leoni objectus: ac deinde gladio transfixus martyrium consummavit. Eubulus verò perendie, ipsis Nonis Martiis, quod est septimo die mensis Dyftri, cum Iudex enixè ipsum rogasset, ut oblato Diis sacrificio libertatem, prout ipsi existimant, consequeretur; gloriosam mortem pro pietate toleratam huic caducæ vitæ anteponebat, post bestias non secus ac prior jugulatus, Cæsariensium martyrum certamina ultimus obsignavit. Operæpretium quoq;

Vu iij

fuerit hoc loco commemorare, quem admodum divini Numinis providentia impios illos Praefides simul cum ipsis tyrannis ulta est. Etenim Firmilianus qui martyribus Christi adeo contumeliosè insultaverat, cum aliis extremo supplicio addictus, capite truncatus est. Et hæc quidem sunt martyria, quæ in urbe Cæsareâ toto persecutionis tempore perpetrata sunt.

ἐνταῦθα δὲ λόγῳ, ὡς ἄρα ἐκ εἰς μακρὸν τῶν
ἐκείνων παρονοίας ἡς δυσεβείας ἀρχοῦσας αὐτῶν
τυραννοὺς μετελθόντας, ὁ γὰρ ταῦτα τοσαῦτα
τῷ δὲ Χριστῷ μαρτύριον παρονήσας, αὐτὸς δὲ
Φιρμιλιανὸς· μὴ τῶν ἄλλων ἐσχάτην ὑπομένει
ἡμῶν, ξίφει τὴν ζωὴν κατὰ σέβει· καὶ
μὴ καὶ Καίσαρειαν ἐφ' ὅλοις τοῖς δὲ νεύμα
χρόνοις ἐπιτελεῖ ἐν ταῖς μαρτυρίαις, τοιαῦτα.

CAPUT XII.

De Ecclesiarum Praesidibus.

IAM verò quæ hoc temporis spatio & B posthæc circa Ecclesiarum Praefides gesta sint; quemadmodum ex pastorebus rationalis Christi gregis quem non ritè ac legitimè gubernaverant, eos Curatores camelorum, animalis bruti & suapte naturâ tortuosi, divina iustitia, utpote tali officio dignos constitui permiserit; & ad alendos Imperatoris equos amandaverit: quas præterea injurias & contumelias, quantos denique cruciatus à Procuratoribus Principis, & provinciarum Rectoribus quotquot per illa fuerunt tempora pro sacris vasis & thesauris Ecclesiæ perpeffi sint: adhæc ambitionem plurimorum, & temerarias atque illegitimas ordinationes; & inter ipsos Confessores discidia: & quæcumque juniores illi barbarum concitatores adversus Ecclesiæ reliquias pertinaciter moliti sunt, novas res subindè alias post alias excogitantes, & in mediis persecutionis calamitatibus inclementius insultantes, & mala malis cumulantes; hæc, inquam, omnia omittenda esse duco. Est enim meo quidem iudicio aliena ab instituto nostro hujusmodi rerum commemoratio, à qua etiam abhorre me in ipso hujus sermonis exordio sum profectus. Cum igitur proposito nostro maximè congruat, ea dicere ac scribere & fidelium auribus commendare quæ in religione nostra gravia atque honesta sunt, & quæcumque ad laudem & gloriam pertinent; rectius facturus essem mihi videor, si extremam partem hujus libri præclaris admirabilium martyrum facinoribus & pace quæ posthæc cælitus nobis affulfit, exornem.

Οσα δὲ ἐπὶ τέτοις καὶ τὸν ἐν μέλει
νον ἐπιτελεῖ ἡναι συμμέσσης, κατὰ
τὰς τῶν ἐκκλησιῶν παρονοίας, ὡς αὐτὴ
μαρτύριον τῶν λογικῶν τῶν Χριστῷ παρονήσας
ἐκ ἐνδεσμός περὶ ἡμῶν, καμὴλῶν αὐτῶν
καὶ τῇ τῶν σώματος φύσει σκολιωτῶν
φρονήσας αὐτὰς, ὡς περὶ τέτων ἀξίως
θεῖα κατὰ κέλευσα δίκη παρονήσας ἐπὶ
βασιλικῶν ἱππῶν ἐνόχως ὡδασάσαι κατὰ
κασεν. ὅσα τε τῶν ἱερῶν σκευῶν τῶν ἐκκλησιῶν
ἐνεκα καμὴλῶν οἱ αὐτοὶ παρὰ τῶν
καὶ τῶν βασιλικῶν ἐπιτελεῖσθαι τε καὶ δεχόμενοι
ἐν ὑβρεσι καὶ ἀπηνείας καὶ βασάνοις αὐτῶν
κασί· τὰς τε ἐπὶ τέτοις τῶν πολλῶν φθορῶν
χίας, ἀκρίτας τε καὶ ἐνδεσμούς χειροβύβας
τὰ ἐν αὐτοῖς ὁμολογητὰς χρίσματα, ὅσα τε
νέοι σαπώδεις καὶ τῶν τῶν ἐκκλησίας λειψῶν
διὰ παρονοίας ἐμνηχανήσαντο, καὶ νεότερα καὶ
ἐπὶ νεωτέρων ἱερῶν, καὶ ἀφειδῶς ταῖς δὲ νεύμα
συμφοραῖς ἐπεντείσοντες, καὶ κακὰ κακῶς ἐπὶ
τεχνίοντες. ταῦτα πάντα παρήσεν μοι δοκῶ
ἀνοίκειον ἐμῶν κείνας, παρὰ τὴν μέν
καὶ δὲ ποφύγοντι, ὡς δὲ ἐν καὶ δεχόμενοι
εἰρηται, τὴν περὶ τέτων διήγησιν· ἀλλὰ γὰρ
σεμνὰ καὶ εὐφημα κατὰ τὸν ἱερὸν λόγον· καὶ
ἡς δὲ τῇ ἐπὶ τῶν ταῦτα λέγειν τε καὶ
φειν καὶ πᾶσι ἀκοαῖς παρέχεσθαι οἰκονομῶν
ἡ γὰρ μὴ τῇ τῶν θαυμασῶν μαρτύριον
εἰα· καὶ τῇ μὴ ταύτῃ γενομένη ἡμῖν ἐπιτε-
νείση εἰρήνη, κοσμήσεν μοι δοκῶ τὰ πάντα
λόγῳ τὴν ἀντιγραφὴν.